

Moses Salomon Asser

en zijn nakomelingen doen van zich spreken

M. S. Asser

De afbeeldingen in dit boekje komen uit het prentenkabinet van het Rijksmuseum Amsterdam of anonieme bronnen op het Internet, tenzij anders aangegeven

Het tijdsgewricht waarin we ons begeven is de Verlichting..., de zoveelste renaissance van de mensheid. Het was in de tweede helft van de 18^e eeuw een intellectuele beweging die sociale en politieke hervormingen verwachtte door bevordering van wetenschap, kunst en onderwijs. Het was zeker geen exclusieve beweging in de Republiek, maar in heel Europa. Ieder mens was de moeite waard, geen mens mocht buitengesloten worden. Er moest een einde komen aan het Absolutisme, die vorsten onbeperkte macht over hun onderdanen gaf.

Eeuw van de Rede

De Verlichting als stroming wordt gezien als een van de pijlers onder de westerse beschaving en zette grote wijzigingen in gang in het denken over religie, filosofie, kunst, wetenschap en politiek. Tijdens de Verlichting zag men haar nog niet als een stroming of een afgebakend tijdperk, maar als een maatschappelijk proces waarvan de ontwikkeling kon worden nagestreefd en die nog voortduurt. De Verlichting gaf aanleiding tot modernisering van de samenleving door middel van individualisering, emancipatie, feminisme, secularisering en globalisering. Het gelijkheidsbeginsel, de mensenrechten en de burgerrechten vinden er hun wortels, net zoals het 'vrijdenken', het klassiek liberalisme, het socialisme, het anarchisme. De democratiseringsbeweging in de negentiende eeuw is óók een rechtstreeks politiek gevolg van de Verlichting. In de calvinistische Republiek en later door neo-calvinisten als Groen van Prinsterer en Abraham Kuyper bestond weerstand tegen de ideeën van de Verlichting. De belangrijkste weerstand kwam van de Oranje's en hun aanhang, de regentenkliek en de aarts-conservatieven.

Kunsten en wetenschappen moest tot bloei gebracht worden, alles moest onderzocht en nieuwe technische vindingen uitgeprobeerd worden. Probleem was de noodzaak dat dit moest doordringen tot de landsregering voor er iets kon veranderen. Daar was meer voor nodig dan een filosofische proclamatie, dat vroeg om een wetsverzetting, een revolutie. Volgend probleem was het elitaire karakter van de beweging. De rest van de bevolking had geen boodschap aan de hoogdravende ambities van een handjevol welgestelden. In Amsterdam resulteerde de Verlichting in 1777 in de oprichting van de sociëteit Felix Meritis met alleen maar welgestelden die via een ballotagecommissie de toegang onder controle hielden. Welgesteld was niet voldoende; Joden bijvoorbeeld konden er geen lid van worden.

- ▲ Sara Troost, 'De vrienden raakten in gesprek', 1729. Een schilderij dat precies weergeeft welke bezigheden bij de aanhangers van de Verlichting populair waren: debatteren over politiek, onderzoeken van wetenschappelijke vindingen en genieten van kunstuitingen.

Felix Libertate

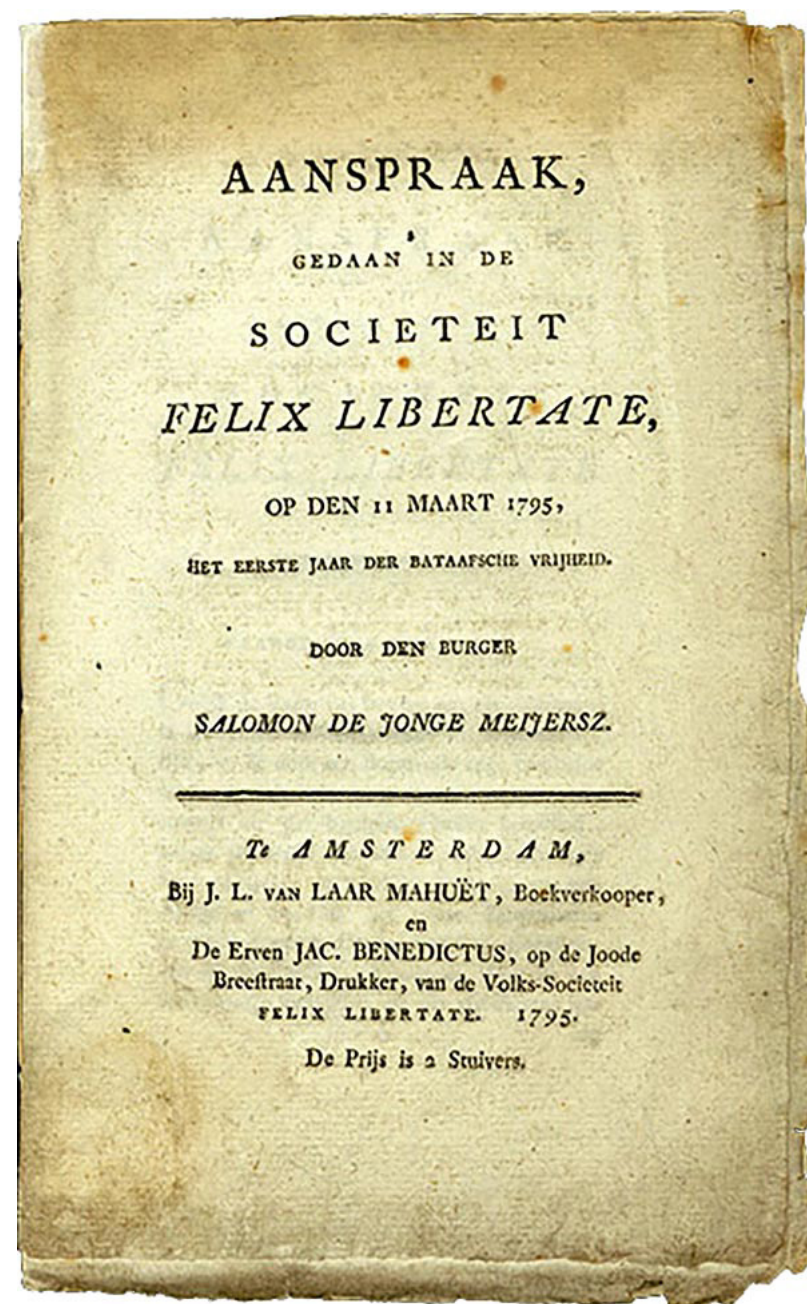
Het wachten was op die revolutie en die kwam eindelijk in 1795, in de toen net van start gaande Bataafse Republiek. Onder dit nieuwe bewind achtten de Joden de tijd rijp en richtten ook een sociëteit op: Felix Libertate (= gelukkig door vrijheid), in het eerste bestuur vinden we commissaris Moses Salomon Asser. Onder de eerste 54 leden bevonden zich mensen als Hartog Leonard Bromet (voorzitter), Hartog de Lémon (secretaris) en advocaat Jonas Daniël Meijer. En zowaar een niet-Jood, want de toegang was voor iedereen opengesteld. Van alle plannen die de sociëteit zou aanpakken was de belangrijkste het streven naar emancipatie van de Joden in de Bataafse Republiek. Pijnpunt was de toegang tot de gilden die nog steeds gesloten bleven voor Joden. Opheffing van alle gilden zou nog het beste resultaat zijn. Op 5 augustus 1796 ging er een rekest richting Nationale Vergadering in Den Haag met het verzoek de gelijkberechtiging van de Joden te proclameren. Een der zes ondertekenaars was Moses Salomon Asser.

Gelijkberechtiging der Joden

Op 2 september 1796 was het zover; de Nationale Vergadering publiceerde een decreet over de positie van de Joden: *“geen Jood zal worden uitgesloten van eenige rechten of voordeelen, die aan het Bataafsch Burgerregt verknocht zyn, en die hy begeeren mogt te genieten, mits hy bezitte alle die vereischten, en voldoe aan alle die voorwaarden, welken by algemeene Constitutie van iederen activen burger in Nederland, gevorderd worden”*.

Een ander punt dat de leden van Felix Libertate de ogen uitstak, was de bemoeizucht van besturen der beide hoofdsynagogen, de Hoog-Duitse en de Portugese. De rabbijnen en parnassijns bedisselden het hele dagelijkse leven van hun lidmaten, regelden de armenzorg en verplichtten bijvoorbeeld jonge artsen jarenlang gratis op te treden als armen-arts wat meer dan de helft van hun tijd in beslag nam.

► *Felix Libertate* blonk uit in het schrijven en uitbrengen van een eindeloze reeks brochures

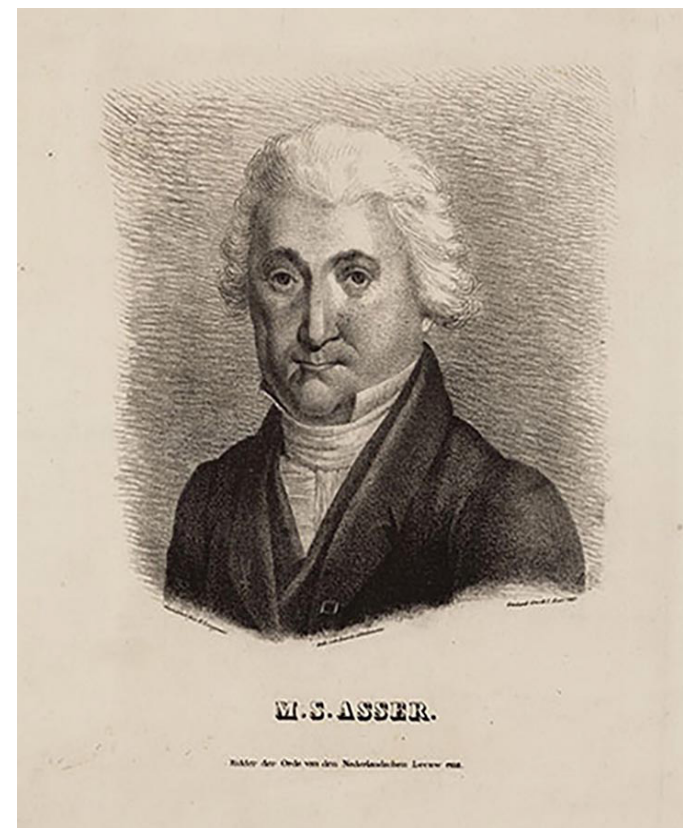

De sociëteit maakte zich daar druk over. Het was in deze moderne tijd ongehoord dat de kerk zich buiten de eigen muren met het dagelijks leven bemoeide.

Baruch de Spinoza was er een treffend voorbeeld van, hoe een lidmaat onder de wielen kon raken. Er ontstond een heuse oorlog toen leden van Felix Libertate op 17 maart 1797 besloten zich af te scheiden en een eigen kerk te stichten: de Nieuwe Joodse Gemeente met een synagoge Adath Jesjoeroen in de Rapenburgerstraat, de Neie Kille. Rabbijn Isaac Graanboom van de nieuwe kerk diende zich afzijdig te houden van het denken en doen van de lidmaten buiten het kerkgebouw. Een der initiatiefnemers was Moses Salomon Asser. Deze lange inleiding was nodig om het tijdsgewricht te schetsen waarin deze Asser zijn weg zocht naar erkenning.

► *Portret van Moses Salomon Asser (1754-1826)*

◄ *De Nationale Vergadering in 1795 bijeen in Den Haag*

De Assers

Wie was deze Moses ben Kalman Sjochet, of op z'n Hollands Moses Salomon Asser? Hij was een Asjkenazische Jood die zich, gedreven door de Verlichtingsidealen, inzette voor de emancipatie van Joden in de Republiek. Hij was de zoon van Salomon Asser, een diamantklover, en Gracia van Embden, dochter van de joodse Medicinae Doctor Hartog Alexander van Embden. Moeder was erudiet, wat afstraalde op haar zoon. Door de binnen- en buitenlandse bezoekers in huize Asser raakte hij gewend aan omgang met vreemde talen, cultuur en wetenschap en groeide al doende op in een voor-

aanstaand milieu. Asser leek bestemd voor de overzeese handel, eerst in koffie, waar cacao bij kwam en daarna cacao alleen. Door de Vierde Engelse Oorlog (1780-1784) werd zijn handel volledig vernietigd en moest hij beslissen of hij ging rentenieren of een nieuw beroep zou aanleren. Hij begon in 1783, 29 jaar oud, aan een studie rechten en om de ervaring in zijn vorige beroep nuttig te maken,

specialiseerde hij zich op handels- en zeerecht. Dat klinkt eenvoudig maar in de 18^e eeuw was studeren voor een Jood niet altijd sim-

- ▲ De tegenstelling van patriotten (keesen) tegenover Oranjeklanten (aanhangers van de bestaande bestuurlijke elite) leidde tot een pamflettenoorlog
- Burgeroorlog in Amsterdam, Kattenburger Bijltjes tegen patriotten 30/05/1787

pel en we kunnen hem gevoeglijk als autodidact zien. Hij was ijverig en ook hierin werd Asser succesvol met een bloeiende praktijk. Promoveren zou Asser nooit maar hij werd in 1798 wel benoemd tot lid van het Comité van Justitie, een onderscheiding die nooit eerder een Jood ten deel was gevallen. Eerder nog werd hij benoemd in de Kamer van Assurantie, een voor hem gelukkige bijkomstigheid was dat vier van de leden van die kamer kwamen te overlijden en er voor twee geen opvolger te vinden was.

In die jaren stond Amsterdam in brand. De patriotten drongen vanaf 1781 op, omdat ze deel wilden nemen aan de stadsregering en toegang wilden tot ambten. Zij bewapenden zich in burgermilities en vervreemdden zich van de stadhouder en de Oranjegezinden. In mei 1787 grepen de patriotten de macht in Amsterdam en kwamen onder andere tegenover de 'Bijltjes' van Kattenburg te staan. U kent

dat hele verhaal vast wel. Een paar maanden later kozen zij weer het hazenpad toen het leger van de koning van Pruisen de stad binnenviel en het stadhouderslijk gezag herstelde.

De Joden waren tijdens deze gebeurtenissen wat aan de zijlijn gebleven omdat ze niet overal toegang kregen. Bovendien ging het de meeste patriotten ook niet om gelijke kansen voor iedere burger, maar om het openbreken van de toegang tot lucratieve overheidsbaantjes.

De gebeurtenissen in Frankrijk na 14 juli 1789 veranderden veel in

- ▲ *Triomfantelijke bevrijding van in het Werkhuis gevangen gehouden patriotten op 19 januari 1795*
- ▶ *Feest der vrijheid op het Plein der Revolutie (Dam) op 4 maart 1795*

het streven naar veranderingen in de Republiek. De leus ‘vrijheid, gelijkheid en broederschap’ was ook de joden uit het hart gegrepen. Na eerst met instemming de Amerikaanse Revolutie (1775-'83) aanschouwd te hebben, begroetten de patriotten en de Joden nu de Franse Revolutie, vóór alles om de vrijheid die ze in het vooruitzicht hadden, echter zonder bijzonder in de Franse politiek geïnteresseerd te zijn.

In 1795, na de omwenteling in de Republiek, grepen zij hun kans. De vrijheid van vergadering maakte de oprichting van sociëteit Felix Libertate mogelijk en Asser bevond zich als een spin middenin het web. Hij schreef de ene brochure na de andere over het recht van de Joden op alle burgerrechten zoals die door de Nationale Vergadering geproclameerd waren, ook het stemrecht voor mannen boven

de 20 jaar dat in het voorlopige reglement voor Joden nog steeds niet gold. Asser toog samen met Bromet persoonlijk naar Den Haag om hun rekest in handen van de president van de grondvergadering te stellen, met het bovenvermelde resultaat.

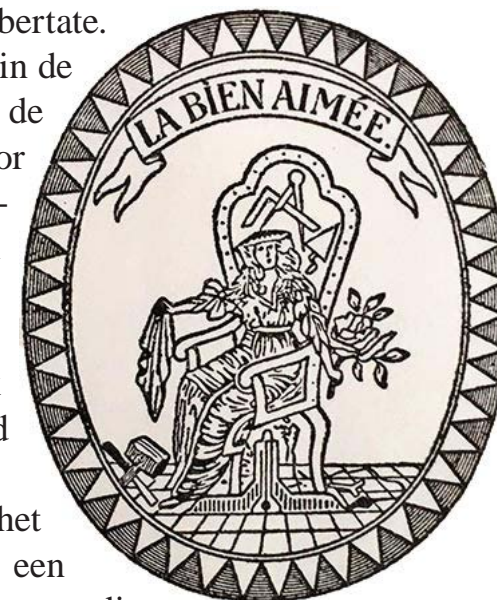
Asser c.s. verlangde nu van de rabbijnen en parnassijns dat de proclamatie van de rechten van de mens in de synagogen voorgelezen zou worden. Dat was te veel verwacht; wat Asser over het hoofd zag was de toegenegenheid van de joodse bevolking jegens Oranje. Zij stonden niet te wachten op het omverwerpen van het *ancien regime* en het armere deel zeker niet op het blokkeren van de hulpverlening en armenzorg die de joodse gemeenten al eeuwen regelde. Zoveel medewerking Asser c.s. van de regering in Den Haag kregen, zo besluiteloos reageerde de municipaliteit van Amsterdam op ver-

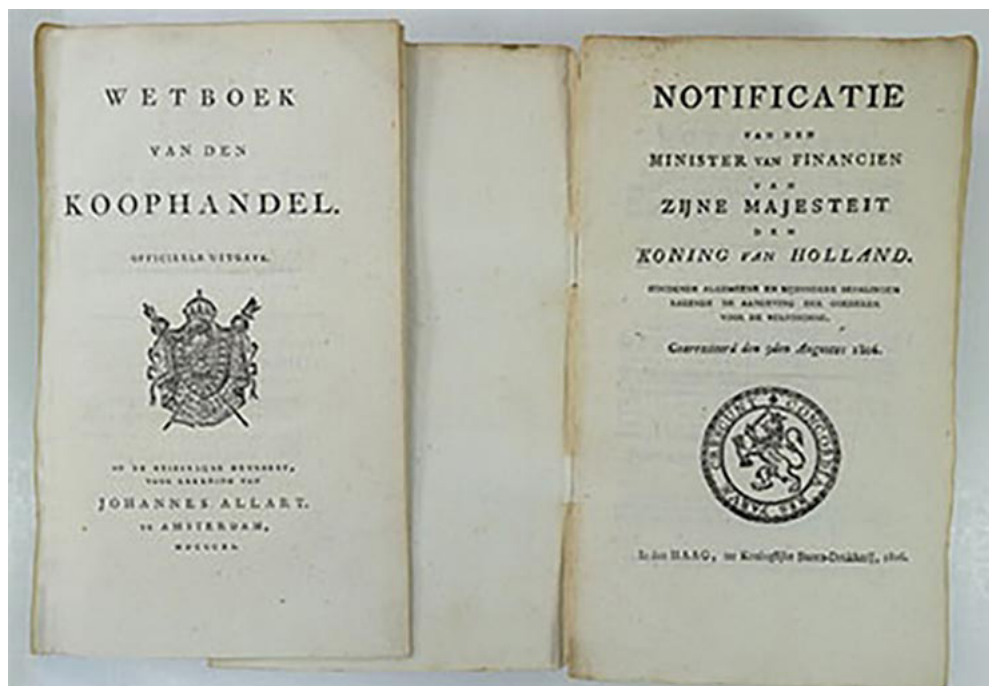
zoeken en rekesten van Felix Libertate. De wens ook Joden op te nemen in de burgerwacht ter vervanging van de schutterij werd opgehouden door massieve tegenstand van de rabbijnen en parnassijns. Die sloten bewapening en militaire dienst voor hun gelovigen uit. Deze tegenstand maakte het onmogelijk dat Joden tot officier benoemd werden.

Voor de benoeming van Asser in het Comité van Justitie in 1798 was een kleine liberale revolutie in Den Haag nodig.

Door het neerleggen van functies kwamen posten in dat comité vrij en Asser werd benoemd. Hij spande zich zeer in om de politiek buiten de rechtspleging te houden en dat niet altijd zonder tegenstand van conservatieve medeleden van het comité. Genoegdoening ondervond hij toen hij in 1798 tot schepen van Amsterdam werd benoemd. Op 12 januari 1803 werden vader Moses Asser en zijn zoon Carel in de Vrijmetselaarsloge La Bien Aimée opgenomen. Intussen stuntelde 's-Lands regering door zonder veel besluitkracht en een proef met Schimmelpenninck als raadspensionaris kwam net te laat. De invloed van de Fransen werd namelijk met de dag groter. In Frankrijk was inmiddels Napoleon aan de macht gekomen die van het gedoe in Holland genoeg kreeg en in 1806 zijn jongere broer Luigi Bonaparte (Lodewijk Napoleon) stuurde om de

- ▲ De vrijmetselaarsloge La Bien Aimée waar de Assers zich bij aansloten
- ◀ De intocht van koning Lodewijk Napoleon in Amsterdam - 1808

regering ter hand te nemen. De oude idealen van vrijheid en gelijkheid stonden op een laag pitje; Napoleon had militaire aspiraties en de vazalstaten moesten meebetalen en soldaten leveren. Die broederschap moesten we maar voor hem koesteren. Assers zoon Carel kreeg de taak beide “oude” joodse gemeenten tot hervorming over te halen wat met de Franse stok achter de deur wel moest lukken. Na de hervormingen leken ze als twee druppels water op de Nieuwe Gemeente van Asser Sr. en kon die opgeheven worden. Carel liet de daarvoor gemaakte kosten door de oude gemeenten betalen. De rollen waren duidelijk omgedraaid.

- ▲ *Wetboek van Koophandel i.o.v. koning Lodewijk Napoleon waar Asser bij het schrijven een groot aandeel voor zijn rekening nam*
- ▶ *De landing van Willem I in Scheveningen na het terugtrekken van de Franse troepen+ rechts daarvan de Ridderorde die hem in 1820 verleend werd*

In 1808 benoemde Lodewijk Napoleon Asser in een commissie – samen met staatsraad Van Gennep en advocaat Van der Linden – voor het schrijven van een Wetboek van Koophandel. Dat had Asser nog nooit eerder gedaan en het toont vooral de waardering van de koning voor de praktische ervaring van Asser. De klus was dermate intensief dat hij zijn advocatenpraktijk tijdelijk aan anderen overliet. Zelf zei hij over dit grootse werk dat hij zeker driekwart van het werk verzette en dus ook ten volle deelde in de lof die ze voor het resultaat kregen toegezwaard.

De Assers kwamen zonder kleerscheuren door de inlijving bij Frankrijk in 1810 en aansluitend de omwenteling in 1813 die het einde van het Franse tijdperk betekende. Zij voegden probleemloos in onder het Koninkrijk der Nederlanden. Asser was inmiddels procureur geworden en zijn kantoor was het belangrijkste in het arrondissement waartoe Amsterdam behoorde.

Bij de vorming van een nieuwe commissie die het Wetboek van Koophandel aan de Nederlandse omstandigheden moest aanpassen, werd Asser gepasseerd. Van Gennep werd wel benoemd als een der

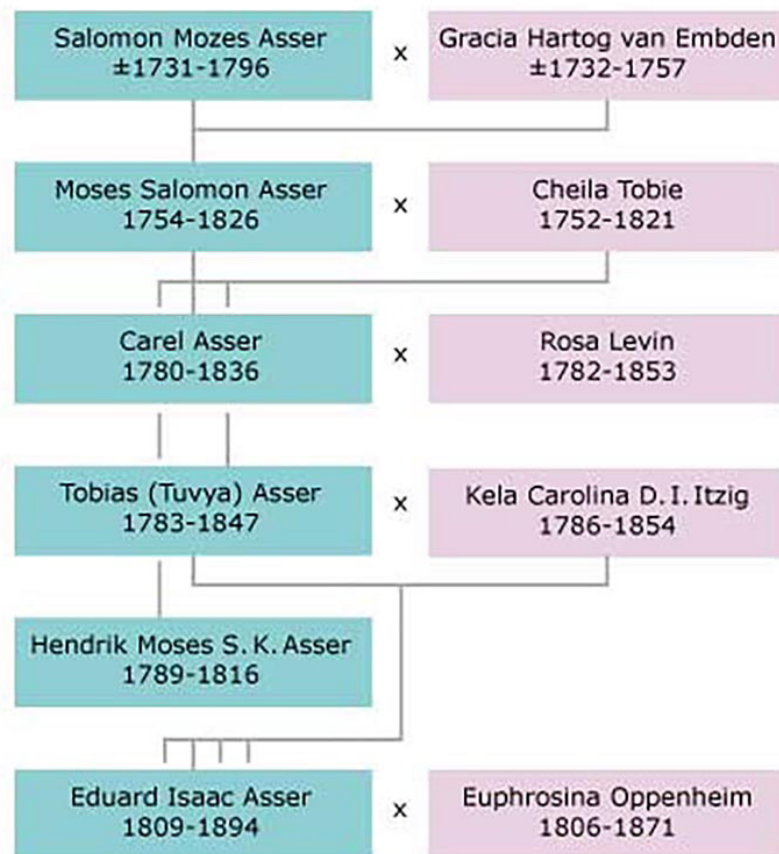
tien leden. Asser vond dat helemaal geen probleem, drukbezet man als hij was, maar was toch zeer verheugd dat die commissie nauwelijks iets wijzigde.

Ook koning Willem I zag nu de kwaliteiten van Asser in en in juni 1820 benoemde hij hem tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, een orde die hij in 1815 net ingesteld had.

Asser liet zijn kantoor nu helemaal over aan zijn tweede zoon Tobias die in de voetsporen van zijn vader een rechtenstudie had afgerond. In 1822 kocht een triomfantelijke Moses Asser het kapitale pand Singel 548, het Huys Huydecoper (foto rechts van de toestand op dat moment, nog met balustrade). Na zijn dood in 1826 bleef Tobias daar wonen, evenals diens zoon Eduard Isaac, allemaal juris-

▲ Huys Huydecoper op het Singel dat Asser als woning kocht
◀ Vier generaties Asser op een schilderij

ten. Aan deze laatste Asser, kleinzoon van Moses, danken wij niet alleen een portret van zijn grootvader, maar ook de vroegste foto's van Amsterdam uit de periode 1852-'57. Hij begon de serie met foto's van de directe omgeving, uit de ramen van het huis of vanaf het dak. De foto's worden bewaard in het Rijksmuseum maar het beste overzicht krijgt u via [deze link](#).

In het schema hierboven van boven naar onder:

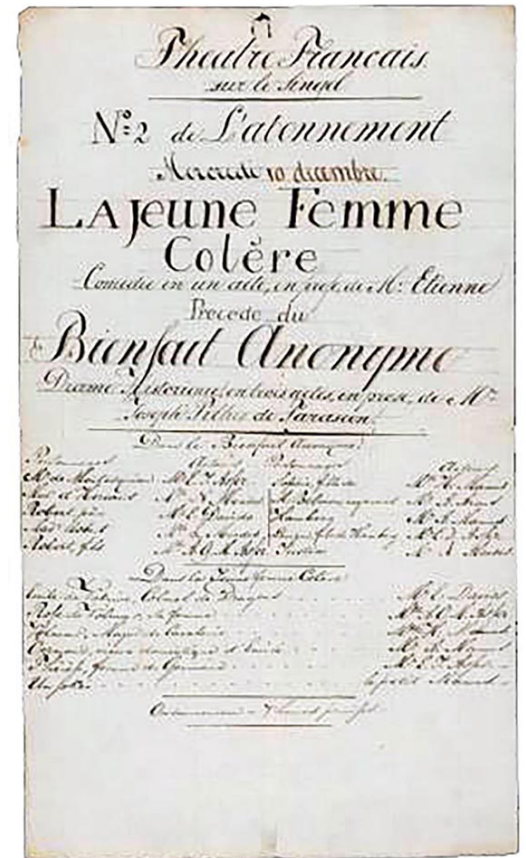
- de ouders van Moses Salomon Asser
- Moses en echtgenote
- de oudste zoon Carel met echtgenote
- de middelste zoon met echtgenote
- de jongste zoon Hendrik die slechts 27 jaar oud werd en niet getrouwd was
- de kleinzoon Eduard (het tweede van 4 kinderen van Tobias) die 5 kinderen kreeg waaronder één jongen: Lodewijk Carel Asser

Hierboven maakten wij u bekend met de levenswandel van Moses Samuel Asser (1754-1826) en zijn levenslange strijd voor de emancipatie van de Joden in Nederland. Daarbij werd en passant opgemerkt dat hij het – hoofdzakelijk door zelfstudie – tot advocaat schopte en door zijn vakkennis, inzicht en ijver diverse opdrachten uit Den Haag kreeg bij het opstellen van wetboeken voor zowel de Bataafse Republiek, het Koninkrijk Holland en het Koninkrijk der Nederlanden. Zijn zoons werden eveneens jurist, waarbij Carel, de oudste, zich in de voetstappen van zijn vader al snel in Den Haag vestigde. De tweede zoon, Tobias, woonde eerst op de Reguliersgracht maar trok in 1822 bij zijn ouders in, toen die het kapitale huis Singel 548 kochten. Deze Tobias zou een interessante familielijn opzetten met kunstzinnige dochters, vindingrijke zonen en als sluitstuk hebben wij nog een winnaar van de Nobelprijs voor de Vrede in 1912.

Anna Gratina Marianne (Netje) Asser (1807-1893)

Tobias of Tuvya huwde in 1806 de in Berlijn geboren Kela Caroline Daniel Isaac Itzig (1786-1854). Samen kregen ze vier kinderen, twee zoons en twee dochters. De meisjes kregen een opvoeding die bol stond van cultuur, muziek, ballet, toneel en vreemde talen. Ze hadden abonnementen voor de Franse Comedie op de Erwttenmarkt (Kleine Komedie) en de Duitse Comedie in de Amstelstraat. Netje (foto) kreeg extra lessen in pianospel en het Frans en later komen wij correspondentie tegen met de componisten Hector Berlioz, Giacomo Meyerbeer, Henri Vieuxtemps en anderen. Met haar jongere broer Eduard oefende zij Latijn, met haar vader Engels en haar Duitse moeder zal haar die taal spelenderwijs bijgebracht hebben. Opvallend genoeg hoorde Hebreeuws niet tot die talen. Netje was een begenadigd pianiste en zij debuteerde in 1829 met een recital in de zaal van Keizerlijke Kolfbaan op de Nieuwe

- ▼ Handgeschreven programma voor toneelvoorstelling in huize Asser op 't Singel
- ▲ Tweemaal zus Netje, foto door broer Eduard / Rijksmuseum en schilderij door J.A.Kruseman 1831 / JHM

Keizersgracht. In de sociëteit ‘Welsprekendheid’ volgde de familie lezingen en voordrachten, o.a. door Jacob van Lennep.

Met haar 10 jaar jongere zus Jetje gaf ze in het ouderlijk huis toneelvoorstellingen waarvoor haar vader een heus podium in de grote zaal van het huis aan het Singel liet bouwen door de timmerman van de Hollandse Comedie. Voor die voorstellingen maakten de meisjes handgeschreven programmaboekjes, waarvan het JHMA er enkele bewaart. In 1822 traptten ze af met het stuk ‘La jeune femme colère’. Na de dood van grootvader Mozes eind 1825 en de slopende ziekte van haar moeder stopten de meisjes met die voorstellingen in het ouderlijk huis.

Netje hield sinds ze 11 jaar oud was tot haar huwelijk een dagboek bij, geschreven in het Frans. In haar testament bepaalde zij dat bij haar overlijden alle dagboeken vernietigd dienden te worden. Het is niet gebeurd... want er zijn er een aantal overgebleven, ook bij het Joods Historisch Museum.

Zij was door de familie voorbestemd om te trouwen met haar neef Louis Asser, zoon van oom Carel. Zolang ze te jong was maakte zij zich daarover niet al te veel zorgen tot ze verliefd werd op de arts Eugène Davids. Toen die plotseling overleed gaf zij zich in 1827 gewonnen, maar bedong een paar jaar uitstel. Het zou tot 1831 duren voor het huwelijk voltrokken werd. Netje scheurde de laatste jaren met overpeinzingen over dit huwelijk uit haar dagboek en stopte verder met het bijhouden ervan. Dat lijkt voldoende te zeggen over haar ideeën over dit huwelijk. Na de inzegening door opperrabbijn Berenstein verhuisde zij naar de woning van Louis in Den Haag. Na enkele jaren met tegenzin in Den Haag gewoond te hebben, wende zij daar zodanig dat zij er na de dood van Louis in 1850 bleef wonen.

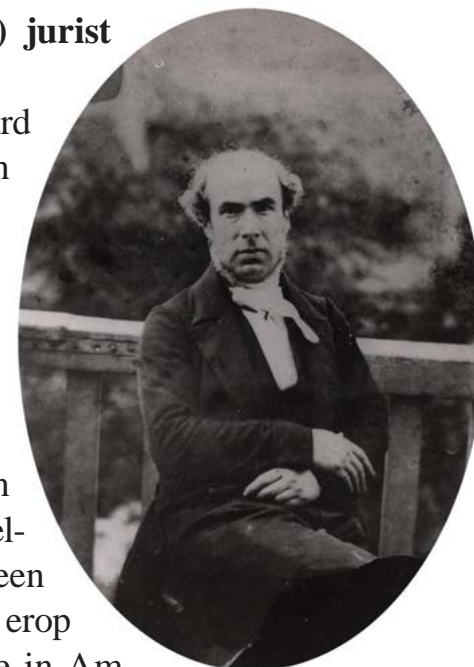
Bekijk (in nieuw venster) [Huygens Instituut over Netje](#).

Eduard Isaac Asser (1809-1894) jurist en amateurfotograaf

De twee jaar jongere broer Eduard (zelfportret rechts) deelde volop in de kunstzinnige initiatieven van zus Netje en genoot een onbezorgde jeugd. Ook Eduard hield een dagboek bij, waarvan alle delen in het JHMA bewaard worden. Hij bekwaamde zich in het schilderen en in 1824 werd een schilderij van hem opgenomen in een tentoonstelling in Den Haag, waarvoor hij een eervolle vermelding kreeg. Het jaar erop volgde deelname aan een expositie in Amsterdam. Grootvader Mozes schonk Eduard een schildersezal. In 1828 nam hij met een geschilderd portret deel aan weer een expositie in Amsterdam. Na zijn studie rechten in Leiden (in 1831 summa cum laude afgestudeerd en in 1832 gepromoveerd) werd hij in het familiebedrijf opgenomen. In 1833 trad Eduard in het huwelijk met Euphrosina Oppenheim, dochter van de Duitse bankier Salomon Oppenheim Jr. Het jaar erop kwam het eerste kind ter wereld, dochter Caroline Thérèse Charlotte Asser (1834-1878). Daarna volgden in 1836, 1840, 1842 en 1849 nog vier kinderen. De laatste was Lodewijk Eduard (Louis) een jongen die natuurlijk jurist en opvolger moest worden.

Maar Eduard had ook andere interesses, zoals de pas ontluikende fotografie. Hij bestelde rond 1845 in Parijs een complete uitrusting

▲ Een van de vele zelfportretten van Eduard Asser - Rijksmuseum

en schafte boeken aan om zelf de fotografische baden te kunnen samenstellen. Hij experimenteerde met zijn vriend Eugène Bour van de meekrapfabriek Mendel & Bour bij de Muiderpoort. In 1855 liet hij zich inschrijven als lid van de Société Française de Photographie en exposeerde foto's, o.a. in Arti & Amicitiae. Aanvankelijk beperkte hij het fotograferen tot portretten van familie-

leden. Het natte collodiumprocedé leende zich niet tot het buiten fotograferen vanwege de korte tijd dat latent beeld bewaard bleef op de gevoelige plaat. Hij maakte wel opnamen van de directe omgeving vanuit een raam van het pand aan het Singel en enkele zelfs vanaf het dak. Qua fotografie ging hij zich richten op de fotolithografie om een commercieel gebruik te maken van fotografie voor drukwerk. Hij kreeg in 1859 een (Belgisch) patent op zijn Procedé Asser en verleende licenties aan een aantal Brusselse lithografen. Een poging om ook de Franse markt door te dringen mislukte, alhoewel hij op de Wereldtentoonstelling van 1878 in Parijs een bronzen medaille

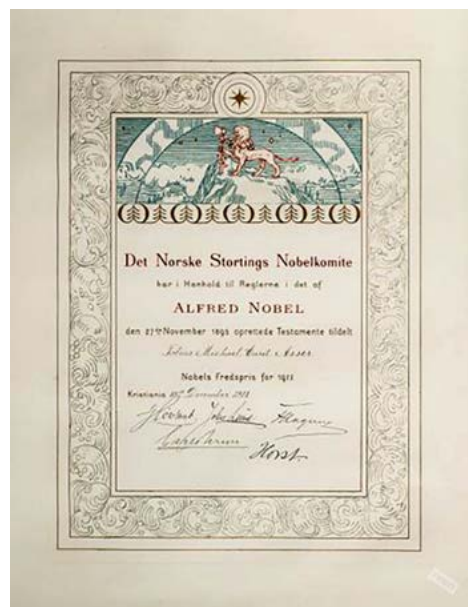
- ▲ *Eduard houdt zijn kind in bedwang om enigszins scherp op de foto te krijgen*
- ▶ *Schoonfamilie Oppenheim, rechtsonder Eduards echtgenote Euphrosina*

voor enkele voorbeelden won. Dat het Rijks Topografische Bureau in Den Haag zijn systeem in 1865 voor de vervaardiging van landkaarten in gebruik nam was dan weer een opsteker.

In 1888 werd Eduard lid van de Amsterdamse Amateurfotografen Vereniging Helios en bleef dat tot zijn dood. Het hobby-fotograferen werd een stuk minder maar hij hield zich op alle manieren op de hoogte van de ontwikkelingen. Hij werd meerdere keren benoemt in jury's van fototentoonstellingen en was redacteur van het Tijdschrift voor Fotografie. Hij richtte in 1892 een firma op, de NV Maatschappij voor Photolitho- en Zincographie. Helaas voor hem vond zijn procedé geen algemene ingang en stierf een geruisloze dood door Eduards overlijden in 1894.

Dat was veel over zijn liefhebberijen maar nog geen woord over zijn carrière als jurist. Hij werd dus advocaat in de praktijk van zijn vader Tobias en na diens dood in 1847 helemaal zelfstandig. In 1857 werd hij procureur. Naast het familiehuus op het Singel

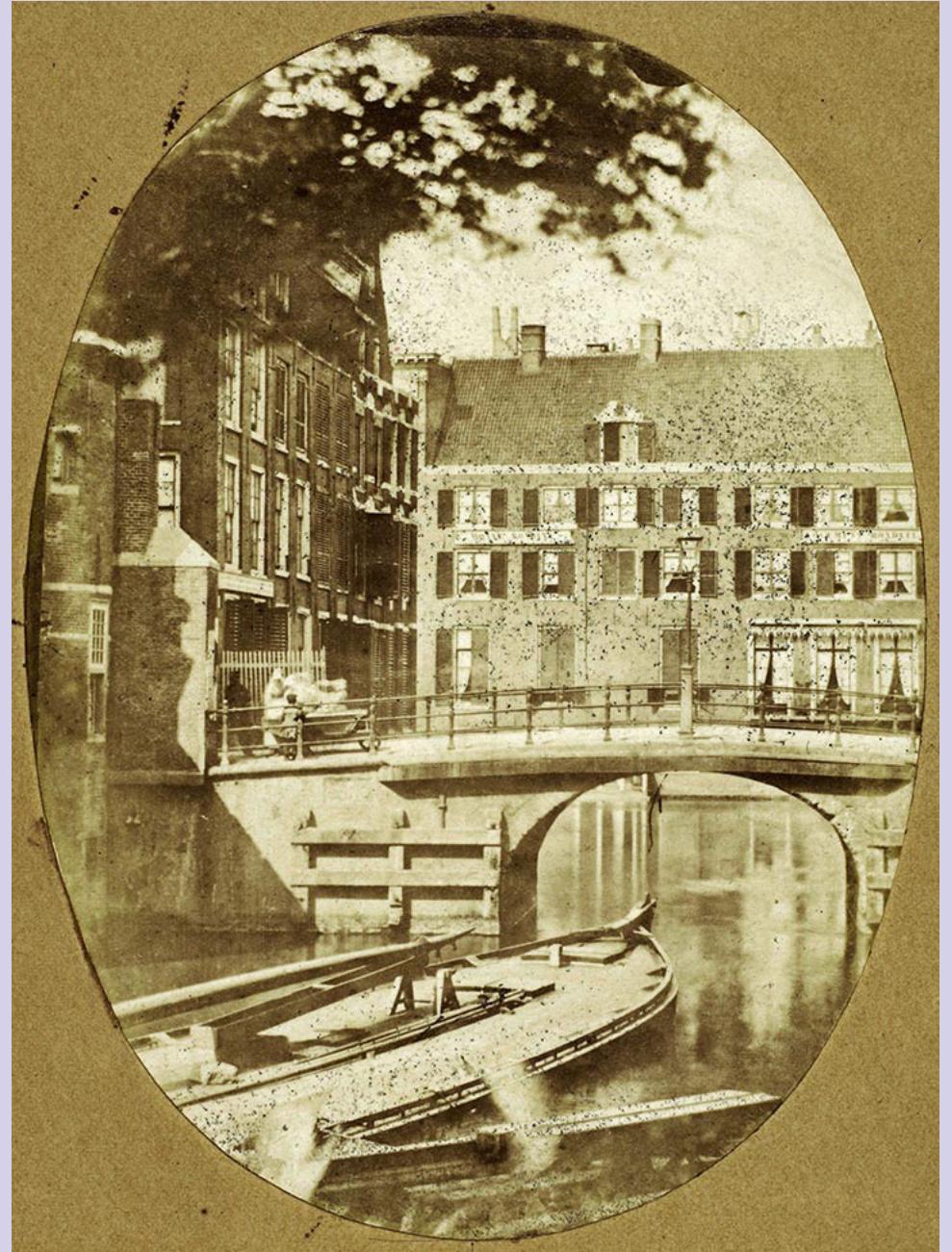
- ◀ Een derde kind van Tobias Asser was Carel Daniël die – trouw aan de familie-stiel – jurist werd. Hij kreeg een zoon Tobias Michel Carel die in de voetsporen van zijn vader ook jurist werd en in 1911 de Nobelprijs voor de Vrede kreeg voor zijn werk bij het tot stand komen van het Permanent Hof van Arbitrage op de eerste Haagse vredesconferentie in 1899. De prijs deelde hij overigens met collega Alfred Fried.
- ▶ Het Huys Huydekoper, Singel 548, volledig vernield na het in 1943 neerstorten van een Britse bommenwerper - NIOD/Beeldbank WO2

544-546 werd in 1848 de Spaarbank voor de stad Amsterdam opgericht waarvan Eduard voorzitter werd.

U heeft een paar keer kunnen lezen dat de Assers erg Frans georiënteerd waren, wat overigens voor hun sociale klasse niet uitzonderlijk was. Maar zelfs rond de Belgische opstand 1830-1839 waren ze waarschijnlijk meer op de hand van de opstandelingen dan dat ze nog steeds patriotten waren. Belgische bladen publiceerden gedichten van Eduard. Alleen de professionele activiteiten beperkten zich tot Nederland en Amsterdam, in de culturele sfeer en voor hobby's zochten zij het makkelijk over de landsgrenzen.

Na het overlijden van Eduard besloot de nog met man en kinderen inwonende Thérèse het grote huis aan het Singel op te geven. Het werd in 1895 samen met het koetshuis Reguliersdwarsstraat 75 verkocht voor respectievelijk f43.900 en f16.000. De nieuwe eigenaar werd Levensverzekeringsmij. Vesta. De volgende generaties Asser moesten elders een onderkomen zoeken.

Beide huizen zijn in 1943 totaal vernield door een neerstortende Britse bommenwerper (foto links).

▲ x
▲ x

Vorige pagina:

- ◀◀ Eind Singel, (tegenwoordig Muntplein) en begin Reguliersbreestraat
- ◀ Muntsluis met daarachter de Engelse huizen en logement Rondeel

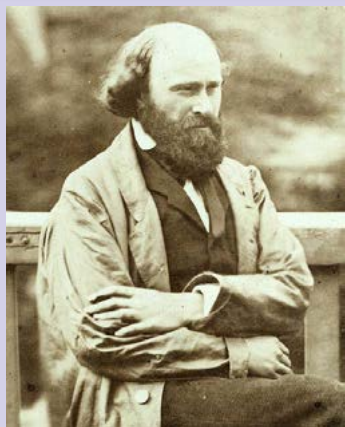
Deze pagina:

- ▲ Singel 457-469 tegenover Huys Huydekoper
- ▶ Munttoren (alle foto's van Eduard Asser gemaakt vanuit het woonhuis Singel 548)

- ▲ *Fotolitho van de vleeshal annex waaggebouw op de Westermarkt volgens Eduard Asser's eigen procedé*
- ▶ *Eduards vriend Marie Eugene Bours waar hij zijn vroegste fotoexperimenten mee uitvoerde, waaronder...*
- ▶▶ *...deze opname van stellingmolen D'Hondt op bolwerk Muiden, met de brug naar de Muiderpoort - 1852*

Met dank aan Arjen Lobach voor het uitgebreide archiefonderzoek naar huis en familie.

Verdere bronnen:

- *Op verzoek van zijn kinderen schreef Moses Salomon Asser met duidelijk genoegen een autobiografie die in zijn geheel werd afgedrukt in Jaarboek 55 (1963) van [Amstelodamum \(p.130-165\)](#), voorzien van een uitgebreid notenapparaat dat de achtergronden verklaart.*
- *Het Memorboek van Mozes Heiman Gans wijdt een aantal pagina's aan de rol van de Bataafse Republiek, de strijd tussen de oude en de nieuwe gemeenten en de goede werken van Asser c.s. voor de emancipatie der Joden (p.274-311).*

- *De families Asser en Asscher stammen beiden af van dezelfde stamvader; de verschillende schrijfwijze komt geheel voor rekening van de betreffende ambtenaren van de Burgerlijke Stand.*

De afbeeldingen komen deels van het Internet, waarbij de bron vermeld is indien die bekend was. De foto's door Eduard Isaac Asser komen in principe uit het Rijksprentenkabinet, alhoewel enkele reproducties in de Beeldbank van het Stadsarchief Amsterdam aanwezig zijn.

Theo Bakker 2022-2025

- ▲ *Gezicht over de Zwanenburgwal richting Jodenbreestraat; rechts Diaconie-weeshuis, links Zuiderkerkstoren - Eduard Asser 1853*
- ◀ *Keizersgracht gezien naar het zuiden, met rechts de Redemptoristenkerk - Eduard Asser 1854*

Theo Bakker's Domein

Op deze site vindt u makkelijk leesbare maar toch informatieve verhalen over de ontstaansgeschiedenis van Amsterdam. Ze zijn onderverdeeld in rubrieken als Middeleeuwen, godsdiensten, nijverheid en handel, transport, openbaar vervoer, haven, watermanagement, stadsuitleg, annexaties, verkeersdoorbraken, chroniquers en allerlei andere zaken.

Klik hier voor een overzicht van alle PDF's op deze site

